

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ**

Ερ. Φ.: 180

Ταχ. Δ/ση: Μπουμπουλίνας 20-22
Ταχ. Κώδ : 106 82
Τηλέφωνο : 2131322-362, 363, 368
Fax : 210-82.01.426
Email : atneke@culture.gr

ΠΡΟΣ: Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
ΚΟΙΝ: Βουλευτή κα Κυριακή Μάλαμα

Θέμα: Απάντηση στη με αριθμό πρωτοκόλλου 4675/13.5.2024 Ερώτηση με θέμα:
«Να χαρακτηριστούν ως μνημεία η Σκήτη του Οσίου Ευθυμίου και τα εξωκλήσια του Αγίου
Ιωάννη και του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη στα Βράσταμα της Χαλκιδικής»

Σε απάντηση της με αριθμ. πρωτοκόλλου 4675/13.5.2024 Ερώτησης της Βουλευτού κας Κυριακής Μάλαμα και σύμφωνα με τα στοιχεία που έθεσαν υπόψη μας οι αρμόδιες Υπηρεσίες, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Αναφορικά με την αναφερόμενη στην Ερώτηση «*σκήτη του Οσίου Ευθυμίου*», σύμφωνα με την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, στη θέση «Μικρόσκοινα», εντός του Μηλαδινού ρέματος, σε δασική περιοχή των Βραστάμων, υπάρχει ένα φυσικό σπήλαιο στον ασβεστολιθικό βράχο, γνωστό ως «ασκηταριό του Οσίου Ευθυμίου». Στην ίδια περιοχή υπάρχουν και άλλες φυσικές σπηλιές. Σύμφωνα με την Εφορεία, σε κανένα από τα ανωτέρω σπήλαια δεν υπάρχουν τοιχογραφίες στους βράχους, ούτε έχει εντοπιστεί κανενός είδους επιγραφή ή αρχαία λιθοκατασκευή ή κάποιο άλλο στοιχείο που να τεκμηριώνει την ανθρωπίνη παρουσία και χρήση του χώρου σε κάποια παλαιά εποχή. Επιπροσθέτως, τα ερείπια δύο τουλάχιστον καλυβών που σώζονται πάνω σε έξαρμα του βράχου περίπου 300 μ. βορειότερα και στα οποία πιθανώς αναφέρεται η κ. Βουλευτής με τη φράση «*ερείπια των σκηνών των μαθητών*», είναι ερείπια απροσδιόριστης εποχής και χρήσης, καθώς στην περιοχή δραστηριοποιούνται κάτοικοι που ασχολούνται με δασικά επαγγέλματα.

Ως εκ τούτου, εκτός από τις γραπτές μαρτυρίες που υπάρχουν σχετικά με τον Όσιο Ευθύμιο και τη συνοδεία του από τον βιογράφο και μαθητή του Βασίλειο, μετέπειτα αρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης, δεν υπάρχουν ισχυρά υλικά κατάλοιπα που να τεκμηριώνουν δίχως αμφισβήτηση την παρουσία του μεγάλου ασκητή στην περιοχή των Βραστάμων.

Όσον αφορά στο εξωκκλήσι του Γενεθλίου του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, στη θέση Μηλιάδα, μεταξύ των οικισμών Βραστάμων και Πλανών του Δήμου Πολυγύρου, σύμφωνα με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, ανήκει στον τύπο του ξυλόστεγου μονόχωρου ναού, μικρών διαστάσεων, με προστώο στα δυτικά και ημικυκλική κόγχη στα ανατολικά. Η εντοιχισμένη επιγραφή στη δυτική του πλευρά, στην οποία αναφέρεται η χρονολογία 1868, πιθανώς δεν βρίσκεται στην αρχική της θέση. Με βάση τα τυπολογικά και μορφολογικά του χαρακτηριστικά, ο ναός χρονολογείται πιθανώς στο β' μισό του 19^{ου} αι. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του 20ού αι. ο ναός δέχθηκε ποικίλες επεμβάσεις, οι οποίες αλλοίωσαν την αρχική του μορφή. Όσον αφορά στο ξύλινο τέμπλο του ναού, που κάηκε κατά την πρόσφατη πυρκαγιά, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων, στο τέμπλο δεν υπήρχαν παλαιές εικόνες, αλλά νεώτερες στη ζώνη του Δωδεκαόρτου και φωτογραφίες παλαιών στις θέσεις των δεσποτικών.

Το αναφερόμενο στην Ερώτηση ως «*αγίασμα*», νότια του ναού του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, ανήκει, σύμφωνα με την Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους, πιθανώς σε υδραυλική κατασκευή που εξαιτίας διαδοχικών επεμβάσεων έχει χάσει την

αυθεντική της μορφή, η δε εντοιχισμένη επιγραφή με τη χρονολογία 1774 δεν είναι βέβαιο ότι βρίσκεται στην αρχική της θέση.

Επιπροσθέτως, το εξωκκλήσι του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη, που βρίσκεται 700 μ. νοτιότερα του Αγίου Ιωάννη, ανήκει επίσης στον τύπο του ξυλόστεγου μονόχωρου ναού μικρών διαστάσεων. Στα δυτικά σώζεται εντοιχισμένη επιγραφή, στην οποία αναφέρεται η χρονολόγηση 1866, ωστόσο δεν είναι βέβαιο ότι και αυτή βρίσκεται στην αρχική της θέση. Με βάση τα τυπολογικά και μορφολογικά του χαρακτηριστικά, ο ναός μπορεί να χρονολογηθεί στο β΄ μισό του 19^{ου} αι. Ωστόσο, και αυτός ο ναός έχει δεχθεί ποικίλες επεμβάσεις, με αποτέλεσμα να αλλοιωθούν τα εξωτερικά του χαρακτηριστικά και να χάσει την αυθεντική του μορφή.

Επισημαίνεται ότι, για τον χαρακτηρισμό νεώτερου κτηρίου – μετά το 1830 – ως μνημείου από τα αρμόδια Όργανα του Υπουργείου Πολιτισμού, πρέπει να πληρούνται οι αναγκαίες προϋποθέσεις που θέτει ο ν. 4858/2021, άρθρο 6, παρ. 1-2. Δεδομένου ότι τα ανωτέρω αναφερόμενα εξωκκλήσια, του Αγίου Ιωάννη Προδρόμου και του Αγίου Αθανασίου του Αθωνίτη, λόγω των μεταγενέστερων επεμβάσεων που έχουν δεχθεί, δεν διατηρούν πλέον την αρχική, αυθεντική τους μορφή, δεν συντρέχουν οι αναγκαίες προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό τους, σύμφωνα με τον ν. 4858/2021.

Τέλος, όσον αφορά στον εμπρησμό που υπέστη ο ναός του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου στις 7.5.2024, επισημαίνεται ότι η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους έχει ήδη έρθει σε επαφή με τον Δήμο Πολυγύρου, στη χωρική αρμοδιότητα του οποίου ανήκει ο ναός, προκειμένου να συνδράμει με παροχή τεχνογνωσίας τους αρμόδιους, όταν είναι ώριμοι να αναλάβουν την αποκατάσταση των ζημιών.

Η Υπουργός Πολιτισμού
ΛΙΝΑ ΜΕΝΔΩΝΗ

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Πολιτισμού
2. ΓΔΑΠΚ
3. ΔΒΜΑ
4. ΔΠΑΝΣΜ
5. ΕΦΑ Χαλκιδικής και Αγίου Όρους
6. ΥΝΜΤΕ Κεντρικής Μακεδονίας